

TÜRK-İSLÂM MEDENİYETİ AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ CİLT: 13 - SAYI: 26

TÜRK - İSLÂM MEDENİYETİ
İLMİ ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ

26
2018 YAZ

TÜRK - İSLÂM MEDENİYETİ AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Editörler / Editors

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Prof. Dr. Dicle AYDIN

Editör Yardımcısı / Associaty Editor

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ARAS

Cilt / Volume: 13 - Sayı / Issue: 26 - Yıl / Year: 2018
ISSN: 1306-4223

KONYA

Bu sayı **Esenek Eğitim Merkezi** ve **Anka Danışma Grubu A.Ş.**'nin katkılarıyla yayınlanmıştır.

“Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi” Türk İslâm
Medeniyeti İlimi Araştırmalar Enstitüsü Yayınıdır.

Modern Language Association (MLA International Bibliography USA – MLA
Directory of Periodicals) ve İSAM (İslâm Araştırmaları Merkezi) tarafından
taranmakta, EbscoHost, ProQuest ve TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal ve Beşeri
Bilimler Veri Tabanı (SBVT)’nda yer almaktadır.

Dergi web adresi: www.timad.com.tr

ISSN: 1306-4223

Basım Yılı

Mart-2018

Baskı-Cilt

Dizgi Ofset Matbaacılık ve Cilt Sanayi
F. Çakmak Mh. 10451 Sk. No:4 KONYA

Yazışma Adresi / Communication Adres

Gazi Alemşah Mh. Mimar Muzaffer Cd.
Alaaddin Çarşısı No: 203 Meram/KONYA/TÜRKİYE

E-Posta / E-mail

mhaydin942@gmail.com, daydin70@hotmail.com, arasahmet@konya.edu.tr

Telefon / Phone

+90 532 425 81 25, +90 536 963 66 83

Derginin Sahibi / Publisher

Türk-İslâm Medeniyeti İlimi Araştırmalar ve Sosyal Yardım Vakfı
Adına Av. Mehmet Aydeniz

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi
Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization

Editors / Editors in Chief

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Prof. Dr. Dicle AYDIN

Editör Yardımcısı / Associaty Editor

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ARAS

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Prof. Dr. Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT
Prof. Dr. Danuta CHM_ELOWSKA
Prof. Dr. Claudia ROEMER
Prof. Dr. Mehmet AKGÜL
Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ
Prof. Dr. Dicle AYDIN
Prof. Dr. Funda TOPRAK
Doç. Dr. Nalan TÜRKMEN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ARAS

Danışma ve Hakem Kurulu / Advisory Board and Academic Referees

Prof. Dr. Mehmet AYDIN (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Kenan GÜRSOY (Galatasaray Ü.)
Prof. Dr. Harun GÜNGÖR (EÜ.)
Prof. Dr. Ramazan TOSUN (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Tuncer BAYKARA (Gedik Ü.)
Prof. Dr. Nahide BOZKURT (AÜ.)
Prof. Dr. Faruk TOPRAK (AÜ.)
Prof. Dr. Kerim ÇINAR (KTO Karatay Ü.)
Prof. Dr. Gönül CANTAY (MSÜ)
Prof. Dr. Hamza AKENGİN (Marmara Ü.)
Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN (Gedik Ü.)
Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Haşim KARPUZ (KTO Karatay Ü.)
Prof. Dr. Mehmet AKGÜL (Konya NEÜ)
Prof. Dr. İsmail YAKIT (Akdeniz Ü.)
Prof. Dr. Mehmet Akif ERDOĞRU (Ege Ü.)
Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Mustafa TAHRALI (Marmara Ü.)
Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR (Ankara Ü.)
Prof. Dr. Hayrani ALTINTAŞ (Ankara Ü.)
Prof. Dr. M. Sait ŞİMŞEK (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Ünver GÜNAY (Erciyes Ü.)
Prof. Dr. Azmi ÖZCAN (Bilecik Ü.)
Prof. Dr. Alaybey KARAOĞLU (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Saffet KÖSE (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Ahmet YILMAZ (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Melek GÖKAY (Konya NEÜ)
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Yusuf AKBULUT (Konya NEÜ)
Prof. Dr. İsmail TAŞ (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Nakış KARAMAĞARALI (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Dicle AYDIN (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Funda TOPRAK (YBÜ)
Prof. Dr. Sami BAYBAL (Konya NEÜ)
Doç. Dr. Zeliha Hale TOKAY (MSÜ)
Doç. Dr. Nihan YAĞISAN (Konya NEÜ)
Doç. Dr. Nalan TÜRKMEN (Marmara Ü.)
Doç. Dr. Nurgün KOÇ (Karabük Ü.)
Doç. Dr. Mehmet UYSAL (Konya NEÜ)

**Yurt Dışından Danışma ve Hakem Kurulu /
Advisory Board and Academic Referees of Foreign Universities**

Prof. Dr. Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT (Fransa)
Prof. Dr. Claudia ROEMER (Avusturya)
Prof. Dr. Muhammed HARB (Mısır-Sabahattin Zaim Ü.)
Prof. Dr. Avraham ELQAYAM (İsrail)
Prof. Dr. Danuta CHMIELOWSKA (Polonya)
Prof. Dr. Michel Balivet (Aix-Provence-Fransa)
Prof. Dr. Macide MAHLUF (Mısır)
Prof. Dr. Liliane VANA (Fransa)
Prof. Dr. Jacob LANDAU (İsrail)
Prof. Dr. Masataka TAKESHITO (Japonya)
Prof. Dr. Thierry ZARCONI (Fransa)

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi Yayın İlkeleri

- 1- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi hakemli ve bilimsel uluslararası bir dergidir.
- 2- Yayınlanan yazıların başlık, içerik, sonuçları ve yorumları konusunda tüm sorumluluk yazarlarına aittir.
- 3- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanan yazılar akademik, bilimsel ve orijinal olmalıdır. Sorumluluk yazarlara aittir.
- 4- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanacak yazılar (Fot., şekil, harita, v.b. ekler dâhil) 25 sayfayı geçmeyecek şekilde olmalıdır.
- 5- Makaleler dergi internet sayfasında tanımlanan formata uygun olarak hazırlanmalıdır.
- 6- Yayın Kurulu değerlendirmesi sonrası yayın ilkelerine uygun görülen makaleler akademik değerlendirme için sahalarında seçilen iki hakemin görüşüne arz edilir.
- 7- Hakemlerin yayınlanmasını uygun gördükleri makaleler dergide yayınlanır. Hakemler tarafından onaylanmayan makaleler yayınlanamaz.
- 8- Herhangi bir yerde yayınlanmış yazılara dergide yer verilmez.
- 9- Yazarlar haberleşmeyi temin için telefon ve e-posta adreslerini bildirmelidir.
- 10- Yazarlara telif ücreti ödenmez.

Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization Principles and Regulations for Publication

- 1- Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization is a scientific and refereed international journal.
- 2- All responsibilities related to the title, content, results and interpretations of the articles belongs to the authors.
- 3- Published articles in Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization must be academic, scientific and original. The responsibility belongs to authors.
- 4- The articles in Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization (including appendix of pictures, drawings, maps and etc) should not be longer 25 pages.
- 5- The articles should be prepared in accordance with the form defined on the magazine internet page.
- 6- Following the decision of editorial board, the appropriate articles are then sent to two referees known for their academic reputation in their respective areas.
- 7- If the referees agree in their decision on the publication of an article, the article can be published and if the referees disagree, it cannot be published.
- 8- Articles published anywhere in any form aren't taken into consideration.
- 9- Articles must be submitted with their authors' phones and e-mail addresses.
- 10- Royalty is not paid to authors.

Sayı 26 ön kapak fotoğrafları;

<http://www.istanbulium.net/2011/12/istanbuldaki-kus-evleri-ve-kus.html> sayfasından Ocak 2018 tarihinde alınmıştır. Fotoğrafları kullanmamıza izin veren Sayın Caner CANGÜL'e teşekkür ederiz.

Sayı 26 arka kapak fotoğrafları ve metin;

ÜLGEN A., 1994, "Türk Mimarîsinin Minyatür Yapıları: Kuş evleri" Tarih ve Medeniyet – 7, Eylül 1994, s. 55-58, (<http://tarihvedenedeniyet.org/2014/05/kus-evleri.html> erişim: Ocak 2018) kaynağından alınmıştır.

Journal of the Academic of Turkish - Islamic Civilization

Volume: 13 - Issue: 26 - Year: 2018

TÜRK MİMARİSİNİN MİNYATÜR YAPILARI: KUŞ EVLERİ

"Köşk, saray, cami, mescid, türbe, han, sıbyan mektebi, çeşme vb. yapıların duvarlarına oturtulan maket görünümü kış evleri, Osmanlı toplumundaki hayvan sevgisinin estetik ifadesi gibidir. Kuşlar, İslamiyet'ten önceki devirlerden beri Türk toplumunda önemli bir yer tutmuş. Türk kültürü, sanatı, etnografyası ve folklorunda her zaman yer almışlardır...

Mimarimizde Klasik Osmanlı dönemi sonrasında da yapımı devam eden maket görünümü kış evleri, aynı zamanda Türk toplumundaki hayvan sevgisinin estetik ifadesi durumundadırlar.

Kuş köşkleri de denilen bu minyatür yapıların buldukları binalar; evler, köşkler, saraylar, cami ve mescitler, medreseler, hanlar, sıbyan mektepleri, kütüphaneler, türbeler, köprüler, çeşmeler, darphaneler gibi dini ve sivil mimari yapılarıdır. Kuş evleri, söz konusu yapıların yukarı kısımlarında, genellikle soğuk ve sert rüzgârlardan korunaklı cephelerinde, insan ve hayvanların erişemeyeceği yüksekliklere inşa edilmiştir. Çoğunluğu taştan, ahşaptan, pek azı da tuğladan yapılmış bu evleri, Kayseri, Amasya, Tokat, Niğde, Antakya, İzmir, Bolu, Kırklareli, Tekirdağ, Edirne, Filibe ve Tirnova'da görebileceğimiz gibi, en güzel örneklerine İstanbul'da rastlarız. Ancak, ne yazık ki, çoğu yangın ve deprem gibi sebeplerle yok olup gitmiştir. Günümüze sağlam halde gelenlerin ise özellikle taştan yapılmış binalardakiler olduğu dikkati çekmektedir.

XVI. yüzyılda kuş evlerinin yapıldığı binalara örnek olarak İstanbul'da Bali Paşa Camii, Büyük Çekmece Köprüsü, Tokat'ta Ulu Cami, XVII. yüzyılda İstanbul'da Yeni Cami, Niğde'de Kığılı Camii, Antakya'da Ulu Cami, Amasya'da Sultan Bayezid Camii gösterilebilir. XVIII. yüzyılda ise İstanbul'da Nuru Osmaniye Camii, Üsküdar Ayazma Camii, Selimiye Camii, Taksim Maksemi, Zeyrek Şebsefa Mektebi, Saraçhane Amcazade Hüseyin Paşa Mektebi kuş evlerinin yer aldığı binalar olarak verilebilir.

Kuş evlerini, inşa tarzları bakımından iki grupta sınıflandırmak mümkündür: Birincisi ve çoğunluğu, bina cephelerinden dışa taşkın yapılan hücre veya odacıklar şeklinde olanlardır (Üsküdar Ayazma Camii, Eyüp Şah Sultan Sebili). Bunlar, bazen konsollar üzerine cumba şeklinde ileri doğru uzatılmış tek katlı köşk veya yalı görünümünde minik yapılara ya da çok katlı saraylara benzemektedirler. İkinci grup kuş evleri ise buldukları binaların cephe duvarları arasına niş şeklinde oyulmuş odacıklar halindedirler."

Kaynak: ÜLGEN A., 1994, "Türk Mimarîsinin Minyatür Yapıları: Kuş evleri" Tarih ve Medeniyet - 7, Eylül 1994, s. 55-58, (<http://tarihvedmedeniyet.org/2014/05/kus-evleri.html> adresinden Ocak 2018 tarihinde aynen alınmıştır)

Bâyezid'de Seyyid Haşan Paşa Medresesi'nin cami biçimindeki kuş evi.

Taksim Maksemi'nin giriş cephesindeki kuş evi

Taksim Maksemi'ndeki kuş evi ve kuşlar

Scientific Research Institute
of Turkish - Islamic Civilization